

vinou ztroskotalo manželské společenství, býti zabráněno domáhati se s úspěchem rozluky manželství tvrzením, že má proti druhému manželovi nepřekonatelný odpor. Souhlas druhého manžela se žádostí za rozluky pro nepřekonatelný odpor má tedy dle úmyslu zákonodávce býti ochranou manželství proti manželovi, který má snad proti druhému manželovi nepřekonatelný odpor, ale nemůže pro něj uvést důvody zřetele hodné. (Viz důvodová zpráva subkomitétu pro revisi obč. zákona pro Československou republiku str. 89 a násl.). Tím stává se souhlas druhého manžela důležitou složkou při rozhodování o tvrzeném v žalobě nepřekonatelném odporu, jehož skutkový základ namnoze lze jen nesnadno zjistiti. Je-li tento souhlas druhého manžela opřen o podstatné důvody, nutno za to míti, že tento druhý manžel nežádá si ochrany manželství, byť i vinou žalujícího manžela rozvráceného, a bude třeba žalobě vyhověti, třebaže důvody, o něž žalobce opírá tvrzený nepřekonatelný odpor, neobstojí a nezasluhují ohledu. O takovýto případ jde v tomto sporu. Žalovaná při ústním jednání před prvním soudem dne 25. června 1923 navrhla, aby žalobě, opřené o důvody rozluky písm. h) a i) Šu 13 rozl. zák., bylo vyhověno z viny žalobce, a připojila se k návrhu na rozluky pro nepřekonatelný odpor. Pro jednání ze dne 8. dubna 1924 opakovala tento projev a nemá pozdější její prohlášení při ústním jednání ze dne 10. června 1924, že svůj dřívější návrh běže zpět, významu, poněvadž, jak odvolací soud správně vyslovil, nelze jednou projevený souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor odvolati. Ze spisů plyne: manželé F. — jichž manželství bylo již právoplatným rozsudkem ze dne 24. února 1908 z viny manžela rozvedeno, kteří však od té doby opět žili ve společné domácnosti, aniž by to byli soudu oznámili, — opět již od roku 1921 spolu nežijí, žalobce se ani o manželku, ani o děti nestará, a dopustil se ve dvou případech manželské nevěry. Tyto skutkové okolnosti plně opodstatňují tvrzení žalované, že má proti manželovi nepřekonatelný odpor. Pokud jde o nepřekonatelný odpor žalobcem proti jeho manželce tvrzený, nelze o jeho důvodnosti mluvit. Jeho žaloba opírá se ohledně obou důvodů rozluky o tytéž skutkové okolnosti, jichž bezdůvodnost, zjištěnou již prvním soudem, uznal tím, že v odvolání nepokusil se vyvrátiti právní názor prvního soudu, že hlubokým rozvratem manželství jest sám vinen. Než bezdůvodnost jeho nepřekonatelného odporu proti jeho manželce nepadá zde na váhu, vzhledem k tomu, co bylo shora řečeno, když jen odůvodněným byl shledán její k němu nepřekonatelný odpor, k němuž souhlasu neodvolala — ostatně jak tomu svědčí jednací protokol ze dne 10. června 1924 — ne snad proto, že by ho nepociťovala, nýbrž z té příčiny, že by vzhledem k tomu, že on neplní své povinnosti oproti ní a synu Josefovi, své postavení ještě zhoršila. Z toho všeho vyplývá, že právní názor odvolacího soudu, jak byl shora uveden, není správným.

Čís. 4783.

Odvolací soud není povinen, vrátiti věc prvnímu soudu, bylo-li právní posouzení ohledně nároku, jímž se první soud se svého stanoviska nezabýval, možným již na základě žaloby bez dalšího řízení.

Předpis Šu 51 čís. 2 prvá věta konk. řádu vztahuje se jen na služné za služby vykonané v posledním roce před vyhlášením úpadku. I provise z obratu náleží ke služnému. Pod ustanovení Šu 51 čís. 2 konk. řádu nespadá vůbec odbytné za dílo, zhotovené zaměstnancem.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 130/25.)

Žalobce byl technickým správcem žalované firmy, na jejíž jmění byl dne 12. března 1923 vyhlášen úpadek. Žalobce přihlásil k úpadku pohledávku z provise za rok 1921, a, když správce úpadkové podstaty popřel pořadí pohledávky, žaloval o určení, že jeho pohledávka z provise patří do první třídy úpadkových věřitelů. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl. **Důvody:** Soud procesní vychází z názoru, že pro posouzení otázky, zda přísluší provisním nárokům žalobcovým výsadní pořadí před ostatními úpadkovými věřiteli, jest směrodatnou nikoli doba skutečného obratu zboží, z něhož žalobce dovozuje nárok na provisi jako součást svých služebních příjmů, nýbrž doba, kdy byla firmou, u níž byl žalobce zaměstnán, sdělána rozvaha a provedeno súčtování. Než tento náhled jest právně mylným. V § 51 čís. 2 konk. ř. pojednává zákon o výsadních nárocích dvou skupin osob: Jednak o nárocích osob, jež jsou k úpadci v poměru služebním, jednak o nárocích obchodních jednatelů, kteří se zabývají po živnostensku sprostředkováním obchodů, ve službách úpadcových však nejsou. Provisní nároky osob skupiny druhé náležejí do I. třídy úpadkových věřitelů, byly-li nabyty nebo splatny v posledním roce před vyhlášením úpadku na jmění osoby, pro kterou jednatel pracoval. Otázky, kdy jest provise nabyta nebo splatna, konkursní řád sám neřeší a dlužno ji proto posuzovati dle obchodních zvyklostí (čl. 1 obch. zák.). Dle Šu 10 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák. nabývá se nároku na provisi zpravidla uzavřením obchodu, při prodejkách však teprve po zaplacení kupní ceny a dle poměru zaplaceného obnosu, splatnou stává se pak provise provedením súčtování. Dle toho má obchodní jednatel, i když uzavřel obchod v době, od které do vyhlášení úpadku na jmění kupce uplynulo více než rok, přece nárok na provisi ve výsadním pořadí, byla-li kupní cena zaplacená teprve v posledním roce před úpadkem, nebo, byla-li aspoň jeho pohledávka provisní v této době súčtována. Avšak toto vyjimečné ustanovení, jež platí toliko pro obchodní jednatele, nelze rozšiřovati na osoby skupiny první, dostávají-li za služby plat v podobě provise. U této skupiny osob nerozhoduje ani den splatnosti, ani den súčtování, nýbrž jedině doba skutečné služby. Stalo-li se tak v posledním roce před vyhlášením úpadku na jmění zaměstnavatele, neb aspoň v posledním roce před jeho smrtí, patří provisní nárok zaměstnancův do I. třídy, jinak však do III. třídy úpadkových věřitelů. Poněvadž pak je nesporno, že firma, u níž byl odpůrce zaměstnán, ocitla se dne 12. března 1923 v úpadku a odpůrce žádá pevný pravidelný plat a provisi z obratu zboží i za dobu, od níž do vyhlášení úpadku uplynulo více než rok, nelze tyto jeho nároky, jak to žádá, zařaditi do I. třídy úpadkových věřitelů. Než tím není spor ještě rozhodnut. Žalobce totiž

žádá, by do I. třídy úpadkových věřitelů bylo zařaděno i odbytné 25.000 Kč, které mu bylo slíbeno dopisem firmy ze dne 8. listopadu 1921 pro případ jeho vystoupení ze služeb firmy. Tímto nárokem žalobním se však soud procesní následkem svého nazírání na věc nezabýval a nezbyvá proto, než aby tak učinil soud odvolací, což mu je umožněno tím, že skutečnosti, pro rozhodnutí důležité, nejsou sporny. Pokud se tohoto odbytného týče, nelze ani jemu přiznati výsadní pořadí, i když se na ně pohlíží jako na součást služebních příjmů žalobcových, poněvadž dle dopisu ze dne 8. listopadu 1921, jehož se sám žalobce dovolává, bylo slíbeno za zvláštní práci (založení určitého oddělení v továrně firmy), která spadá rovněž do doby, od níž do vyhlášení úpadku na jmění zaměstnavatelky uplynulo více než rok. Dle toho nepatří žalobcovy pohledávky, ať se na ně pohlíží s toho neb onoho právního hlediska, do I. třídy úpadkových věřitelů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V první řadě bylo uvážiti, zda má žalobce do výše zažalované částky nárok na zařazení požadované provise z obrátu 27.206 Kč 36 h za rok 1921 do první třídy úpadkových věřitelů. Podle Šu 51 čís. 2 konk. ř. poživají tohoto pořadí pohledávky zaměstnanců úpadcových na služném za poslední rok před zahájením úpadku, v tomto případě před 12. březnem 1923. Žalobce odůvodňuje pořadí, žádané pro tuto provisi, tím, že splatnost její nastala teprve zjištěním celkového obrátu v roční době Šu 51 čís. 2 cit. zák. Opačný názor odvolacího soudu je správným. Ustanovení zákona, mluvící jen o služebních příjmech za poslední rok, jest vykládati přesně. To vyplývá z porovnání s druhou větou, jednající o obchodních agentech, při nichž výslovně se klade důraz na splatnost provise, jež v tomto případě jest ovšem rozdílnou od provise z obrátu, již požaduje žalobce. Ježto zákon naproti tomu v první větě nemluví o splatnosti, nýbrž jen povšechně o služebních důchodech za poslední rok, lze ustanovení toto vztahovati jen na příjmy za služby, konané v tomto posledním roce podle Šu 1154 obč. zák. Tak i literatura (sr. komentáře Bartsch-Pollak i Lehmann k Šu 51 čís. 2.). U žalobce záležely služební důchody v pevném služném a provisi z obrátu. Žádné z obou nepoživá přednostního pořadí, pokud jde o služby, konané před 12. březnem 1922, tudíž také ne o rok 1921. Téhož pořadí domáhá se žalobce též pro 25.000 Kč jež staly se splatnými jeho vystoupením ze služby, t. j. 31. prosince 1922, a jež byly žalobci závazně slíbeny dopisem ze dne 8. listopadu 1921, čímž bylo mu stanoveno pevné služné, byla slíbena provise, opravená dalším dopisem ze dne 25. března 1922, a bylo dále podotčeno: Im Falle Ihres Austrittes erhalten Sie 25.000 Kč als Abfertigung für die von Ihnen gegründete Abteilung V zahlbar in vier Halbjahrsraten. Soud první stolice přiřkl žádané pořadí I. třídy úpadkových věřitelů již provisi pohledávce shora uvedené, ovšem jen do výše zažalované částky 22.045 Kč 34 h, důsledkem toho nezabýval se tímto dalším nárokem. Odvolací soud, jenž nepřiznal žádaného pořadí uve-

dené provisní pohledávce, odepřel je i tomuto nároku, v čemž shledává dovolání v první řadě rozpor se spisy a nedostatek řízení. Patrně představuje si dovolatel věc tak, že bylo povinností odvolacího soudu zrušiti napadený rozsudek a vrátiti věc procesnímu soudu k dalšímu jednání o tomto nároku. Toho však nebylo třeba vzhledem k tomu, že právní posouzení věci bylo možným již na základě údajů žalobních jakož i onoho dopisu. Odvolací soud pokládal právem další skutková zjištění za zbytečná. Neodpovídalo by zajisté procesní hospodárnosti, kdyby měla býti věc vrácena soudu první stolice jen k právnímu posouzení, když tak mohl učiniti odvolací soud již na základě žaloby samotné bez dalšího řízení. Uvedený nárok nelze zahrnouti pod pohledávky vytčené v §u 51 č. 2. Nejde tu ani o pohledávku na služném ani o nárok pro předčasné zrušení služebního poměru, nýbrž o odměnu za dílo, provedené již před 8. listopadem 1921, tudíž ani ne v posledním roce před vyhlášením úpadku. Podle dopisu spadala by ostatně do doby před vyhlášením úpadku v nejpříznivějším případě splatnost pouze čtvrtiny této částky, tudíž peníze 6250 Kč, kdežto následovní částky byly by splatné teprve nejdříve 30. června 1923. Kdyby pak určení pololetních lhůt mělo býti vykládáno se zpětným účinkem, byla by první lhůta splatnou teprve 30. června 1923, tudíž po vyhlášení úpadku. I v prvním případě mohlo by se však mluvit jen o částce 6250 Kč a ne o zažalované částce 22.045 Kč 34 h. Ale ani o tom nebylo třeba blíže uvažovati a naříditi doplnění řízení, ježto pohledávka ta nenáleží vůbec mezi pohledávky uvedené v §u 51 č. 2 a žádané pořadí jí nepřisluší.

Čís. 4784.

Právní souvislosti ve smyslu třetího odstavce §u 391 c. ř. s. jest rozuměti vzájemnou odvislost (podmíněnost) obou nároků. Nestačí, že oba nároky mají původ v jedné a téže smlouvě na př. byl-li prodán touž smlouvou dům a uzavřena zvláštní smlouva o odebírání piva. Vydal-li první soudce dílčí rozsudek, byl povinen pojmáti do něho poukaz na ještě vybývající rozhodnutí o vzájemných pohledávkách. Poukaz ten nemá vlivu na vykonatelnost pohledávky přirčené dílčím rozsudkem.

K hotovosti započtení se vyhledává projev vůle dlužníka před sporem zrušiti závazek vzájemnou pohledávkou.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 227/25.)

Žalovaní koupili od žalujícího pivovaru hostinec a zavázali se nedoplatek kupní ceny platiti v určitých lhůtách. Ježto nedodrželi úrokové splátky v září 1923, domáhal se pivovar zaplacení celého nedoplatku. Žalovaní popřeli, že nastala sročnost celého nedoplatku a namítli dále, že platební podmínky závisely na tom, zda žalobce bude jim dodávati dobré pivo, žalobce však prý dodával pivo špatné. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal dílčím rozsudkem podle žaloby, vzav za prokázano, že sročnost nedoplatku kupní ceny nastala tím, že žalovaní nezapravili úrokové splátky a že dodávka dobrého piva byla dle smlouvy